Bizkai'ko «Euskerazaleak» Alkartea

Gure euskerari beriz gaur, naizta une larrian aurkitu, ezta dana negarra. Pozak be, noizean bein, irriño gozoaren eztia itxi oi dausku ezpan ertzean. Olan edo jazo yakun joandako illaren 23'en. Egun ortan ospatu genduan, ba, Bilbo'ko Hotel Carlton'en euskerea zaindu, zabaldu ta indartu beste asmorik ez dauan Alkartasun barri baten eragitze ta oiñarritzea.

Lendik be ba-genduan alkarte orren barri, baiña benetan porgarriak izan dira guztiontzat berau osotu ta legez jarteko amairaiño eroan diran lanak. Bai, gaur gobernuko baimen guztiakaz daukagu alkarte au, bere lan zabala lege barruan burutu ta egin daiglan. Orixegaitik, len arlo onetan Bizkaia beste iru probintziak baiño atzerago ba' egoan be, gaur aurrela lez ipiñi yaku ta bere arazoan zintzo jokatu ta daukazen asmo guztiak onik ba'daroaz, ezpai barik, Bizkai'ko lurralde ontan lan ikaragarria egingo dau euskerearen onerako.

Oraiñarte, Alkartearen zeaztasun eta andi-mandiak gorpuztu aurretik baleiteko berak egiñiko lana ain an dia ez izatea. Baiña Alkartea beraratu, osotu ta mamindu dabenai eztira, iñoiz be, lo egon; Bitarte ortan lan bikaiña egin da, egingo danaren erakusle gain-gaiñekoa noski: euskerazko kurtsoak Bilbo'ko erri irratiz, bertoko eguneroko HIERRO'k eta EL CORREO ESPAÑOL-EL PUEBLO VASCO'k argitaratu ditunak, eta COCA-COLA'k argitara emonda Bizkai guztian zear zabaldu ta barraiatu diran millaka ta millaka liburuxkak.

Ona zek zirikatu ditun Alkarte onen eratzailleak. Munduan gaur naiko ezaguna da gure erria, beronen izkuntza batez be: iudiko ikastetxe nagusi askotan euskera irakasten diardue: illebete batzuk dirala, japondar batzuk, Kioto'ko ikastetxe nagusikoak, euskeraz ikasi ta euskerazko liburuak erosten; ikastetxe zar aretan be, antza, maite daba gure euskera. Ta merezi dau, izan be, ikasi, zaindu ta zazpi aalak egiñik gora jasotea, antxiñetako kultura baten ondasun «bizi ta baliotsua» bai dogu.

Gure artean millaka urteko uts-bete ta azi-orraziak gorabera, bizirik iraun dau; gaur, alan eta guzti be, izketa bizi lez, il-arriskuan daukagu. Giro ez egoki batek sekulako kaltea dagitso; baiña geure itxitasunak be, geure-geurea dan izkuntza zaindu ta indartzeko iñor baiño beartuago gagozan ezkero, erru andia dau. Ta geure ezaxol ta zabarkeriz berau galtzen ba'yaku, gure ondorengoak salatu ta, erraroiz atan be, madarikatu egingo gaitu. Ortik, ba, norbait ba'gara, jo ta ke euskeraren alde lan egin bear dogu.

ALKARTEAREN LAN-ASMOAK

Araudi guztiak dabe euren xede ta jomuga. Zein ete da Alkarte onena? Ez da bat bakarrik, naikoa dira. Onetxek batzuk:

1) Eragozpenak nainoz izan oi doguz zeozer egiteko asmob gabiltzanean; naiz erri biziitzan naiz irakaskintzan, euskal ikastola bat edegi gura danean, zenbat ate jo bear diran, eta alperrik askotan. Ortaz, ba, Alkarte onen eginkizun bat auxe izango da: «erri-agintariengandik eta jakite-agintariengandik» euskeraganko begirune ta laguntasuna lortu.

2) An-or edegi dira euskera ikasteko eskolak, baiña oindiño askoz geiago edegi bearra dago: erri guztietan, alik eta geien. Alkartu onen zeregiña da: orain ortan diarduenai laguntasuna emon, eta gure berbetea gero ta gelagok ikasi daigien toki barriak edegi ta ugaritu; tokiok, batzuk izkuntz bitarikoak izango dira, beste batzuk euskera utsezkoak.

3) Irakasle ta maixutzak ba-dau bere inportantzi gordiña. Gu euskaldunok ez gara maixu izateko jaio, erri-maixu beintzat. Zenbat euskal maixu eta daukaguz Euskalerri osoan? Gitxi! Ogibide ori ez yaku bapa atsegin. Alan be, geure irakasleak eukitea komeni yaku, bai andrazkoak bai gizonezkoak. Askoz eskola obea artuko leukie gure umetxoak. «Euskerazaleak» alkartea, irakasle barriak, maixu argi ta onak gertatzen diruz ta jakituriz saiatuko da, ortarako bear dan laguntasuna oso-osoan eskiñiaz.

4) Euskeraz naiz ikasi naiz erakusteko, metodu ta liburu barri egokien premiña bizia daukagu. Onek sortuta gelen bat, edozein alkarteko batzarretan, gure istillu gorriak. Mundua aurrera doan arren, gu onako liburuetan beintzat atzera samar gabiltz, eta urritasun orri bekokia emon bearra daukagu, lenbailen emon be. Ortarako be, idazleak eta dirua aukeratzen saiatuko yaku Alkarte au.

5) Lan-zelai zabala, ziñez. Euskal kulturaren aldeko joera guztiai lagundu ta indar berezia emongo yako. Itzaldiak, teatru-jaiak, zine-erakusketak, literatura saio ta burrukak, liburuen argitalpenak, aldizkariak eta abar eratuko dira.

Arnas andiko abiada artu nai da, egingarri diran asmo guztiak batu ta arlo eragikorrean ipiñiaz; bai, bidezko diran modu ta era guztiak erabilli euskeraren onerako. Aleiñok zoztor barik aurrera eroateko, ostera, erriaren laguntasuna itxaro dau. Alkarte ontan aitaturiko asmuok aintzat artuten ditun edozein sartu daiteke; ez, ortan ezta nor begira ibilliko, borondate oneko guztiak bere altzo beroan babestu baiño.

«EUSKERAZALEAK» BATZAR NAGUSIAN

Bilbao'ko Hotel Carlton'en ospatu zan lagunarte onen Batzar nagusia. Erri-agintariak onartu ta aren Bazkune-liburuan ezarrita geratu zanekoxe, bape luzatu barik, aurkeztu araudia guztira ta legez osotua izan zedin, Batzar nagusia egitea erabagi eben bein-beiñeko Batzordekoak. Eta, esan dogunez, Hotel Carlton'go jai-aretoan egin zan, joandako illaren 23'an, arratsiko zazpi ta erdietan.

Bazkide mordo galanta batu giñean, Bilbo'tik eta Bizkai erriatatik. Eta Batzar nagusiaren egiteko beiñena, auxe izan zan: 1) Alkartasunaren araudia ta oni egokiozan beste dokumentuak irakurri; 2) «Euskerazaleak» bazkunea osorik sortua itxi; 3) bein-beiñeko Batzordeak aurretik egiñiko lan eta joan-etorriak aztertu ta ontzat emon, eta 4) aurtengo urterako Artezkari Batzordea izentatu.

Alkartasunaren buru lez Oleaga' tar Jesus, bilbotar legegizon gaztea, jarri zan. Eta bere sarrera-itzaldian, «guzti-guztiok —esan euskun— oraiñarte alkartu gareanok eta aurrerantzean euskerazale diranak, asmo bakar eta beren-beregiko batega etorri gara; alegin bakar beroar Euskerea zaindu, zabaldu ta gorat dedilla», auxe gure elburu ta araz bakarra.

«Euskerazaleak» ez dator iñoi zoztorrik jartera, ari ta oni laguntzera baiño. Origaitik, bere egunean-egunenango lanean, lagun izango yake ta lagun izango ditu lurralde ontan, asmo bardiñez azkortuta, lanean dabiltzan beste Bazkune ta Alkarte danak, euren artean Euskaltzaindia buru dalarik. Ezetariko alde barik, beti ta beti, geure izkuntza maitea gordo ta, gero ta mardulago biurtu dedin, eragin biziagoa ezarri; auxe da, egia esateko, Batzar nagusian baturiko guzti guztion asmo, egiteko ta elburua. Euskera, izkuntz ain zoragarria, zabaldu ta indardu daitela gure errietan; erabillia izan dedilla, ez bakarrik aoz-aoz, baita idatzi ta errietako ainbat artu-emonetan be. Lan gogorra ta sakona daukagu, au aurrera eroateko; alan be, geure eginkizunean sendo jokatzen ba'dogu, —zintzo alkartuta, jakiña— gure asmoak lortuak izango dira. Ta biar egunean, ezingo dabe ostekoak esan aztuta euki dogula geure euskera aldezko eginbearrik aurrenengoena.

Atxa'tar Josu'k, jarraian, «Euskerazaleak»-en araudia irakurri ebar
euskeraz ta erderaz. Bizkai'ko lu
mugen barruan lan egingo dau; g
zarte etxea, Bilbo'n, Epaltza kalear
12'garren zenbakiko 2'garren oiñear
1'go gelan eukiko dau; Agintari, B
tzar nagusia ta onek izentauriko A
tezkari Batzordea izango dira; bazk
de izateko eskabidea Artezkari b
tzordeari egingo yako; bazkidee
eginbearrak, Batzordeak izentau
ko diru-sariak ordaindu ta Alkart
sunari bere elburu-lanetan lagund
ta eskubideak, legez dei egiñiko B
tzar nagusi ta berezietan berbapid
ta autarkia izan.

Ondoren, Batzordeak aurreti
egindako lan-goraberak irakurri
aztertu ziran; baita, lan ori ede
zala-ta, ortan gogorik bikaiñenai
lan egin ebanai txalo beroak jo

Azkenez, aurtengo Artezkari
tzordea izentatu zan ixilleko aut
kiz. Autarki guztiak bat-banatu on
rean, «Euskerazaleak»-en azken
tzordea onela geldítu zan: Buru,
sua Oleaga; buruordezko, Juan
mon Urkixo; idazkari, Jose Anto
Montiano; diru-zain, Bizente Irion
ta batzarkide: Erkiaga'tar Eus
Julia Berrojalbiz, Adrian Zelaia,
gel Anjel Astiz, Jose Maria Ma
Zarandona, Leopoldo Zugatza, T
sa Errotaetxe, Jose Martin Ret
ta Xabier Peña.

Mai-burukoak, amaitzean, es
ona erakutsi euskuen Batzar
etorri giñalako; bardin Alkarte
sortu ta eratzeko aurretik ai
lan eder egindako guztiai be. Au
rantzean, lengo ta oraingo bazk
guztiok, zar eta gazte, bakotxak
re al ta indarren neurriz, artut
asmoetan adoretsu lan egiteko
nas-itz ederrez aruaitu zan Ba
nagusia.

Esan asmoak aurrera eroat
bazkideak billatu ta zerrendatz
Alkartasunari buruzko lan, arg
sun, zeaztasun eta artu-emon
tiak aibait eta zeatzen atondut
«Euskerazaleak», esan dogunez,
bao'n, Epaltza kalean jarri dau b
gizarte etxea. Ara jo, beraz, nai
zuen guztiok; an izango dozue
bait, beti, goizeko amabietatik a
tsaldeko ordu biak arte. «Eusker
leak» euskeraren alde egiteko d
erabagi, lan, diru-kontu, bazkide
ritze ta beste arazo guztietarako
araxe, edo telefonuz —217.122—
egin. Liburuak irakasteko metod
naiz beste edozer gorabera, a
izango dozue nai dozuena.

A. ONAINDIA